

פרוייקט העלאת יהודי סוריה ולבנון
ראיון (2) עם שלמה צאלח, תל אביב
תאריך: 9.8.1999
מראיין: אריה כהן

אריה כהן: מר צאלח, רצית להוסיף שני דברים. מה ביקשת?

שלמה צאלח: לפני הפלישה ולפני שיצאה הסירה, אחד החברים שלי יעקב סעד שהיה בארץ, כל פעם היה מישהו נוסע לשם מקבל ידיעות ומעביר אותן לחברים כי האחראי שלנו שהיה, על הקבוצה של החמישה שיצאה היה צריך לבוא ...

ש: אתה יודע מי זה?

ת: אהרון לישנסקי, היה אשכנזי. הוא היה צריך לעבור את הגבול אחרי שאנחנו עברנו ולהיות שם ואחר כך כל אחד [היה צריך] לבוא לשם ... להעביר אותם. הוא גם כן, אני לא יודע מה הסיבה, פחד או משהו, לא עבר. בסוף, כשהייתה הפלישה פיטרו אותו ומינו מישהו אחר לתפקיד. אבל באותה התקופה הזו עד הפלישה כל פעם היה נוסע אחד החברים שלנו לארץ, עובר את הגבול, מי שבפספורט אז בפספורט, מי שלא בפספורט היה עובר את הגבול, מביא ידיעות, מעביר לחברים את הכל. ב-15 באפריל 1945 הביאו ידיעה שבדרך בין חומס לחלב יש כפר תל אל-טלה. בכפר הזה יש מחסן של דלק מיוחד בשביל מטוסים. בנות הברית רצו מאוד להפציץ אותו והיה להם קשה מאוד לראות אותו מלמעלה כי היה במקום נסתר כזה שהיה קשה לגלות אותו מלמעלה. רצו שמישהו מאיתנו יגיע לשם, יראה את המקום ויעביר להם מידע איפה זה. יעקב חזר לדמשק, קיבל את הידיעה, צלצל אלינו לביירות וביקש שאני או שלם נבוא לדמשק. באתי אני, סיפר לי את המצב. אמר – תמצא את הדרך איך להגיע לשם.

ש: כן.

ת: קניתי ... והלכתי לתחנת הרכבת והאוטובוסים, לתחנות ההסעה, לראות איך מגיעים לשם. ראיתי את מקומו של הכפר הזה, 15 קילומטר בערך לפני חומס. שם עוברת רכבת גם ביום וגם בלילה. אוטובוסים עוברים אחד בשבע בבוקר ואחד אחרי הצהרים שמגיע עד חלב. מוניות יש רק קו אחד שנוסע מדמשק לחומס ואם יש צורך לחלב, אבל הוא לא נכנס לכפר הזה. אני צריך להגיע לכפר הזה, אין מה לעשות. הלכתי לסדרן של התחנה של המוניות ואמרתי לי – תשמע, יש מישהו שחייב לי כסף והוא נמצא בכפר הזה. אני רוצה שתיתן לנהג שלך הוראה, אני אשלם לך, שהוא יחכה לי שם רבע שעה, עשרה רגעים. אם אני אראה אותו אני אשאר והוא ימשיך לנסוע. אם לא אני חוזר וממשיך לנסוע איתו. אני אשלם עבור הנסיעה ואני אפילו שארד שם אשלם לך נסיעה עד חומס. אחרי שקיבלתי נתתי לו כסף והוא הסכים.

ש: כן.

ת: באותו היום של הנסיעה, ישבתי עם יעקב לתכנן מה צריך לעשות כדי ... שם, אם ישאלו אותי מה אני עושה שם. אני הייתי אז סוחר, קונה ארנקי כיס בסיטונאות ומוכר אותם בסיטונאות גם כן וגם לחנויות. המצאתי סיפור שאספר אותו כשאגיע לתחנה. באתי לנהג ואמרתי לו – אני רוצה להגיע למקום הזה, תל אל טלה, אני מבקש עשרה רגעים או רבע שעה שתחכה לי שם, אם אני לא חוזר אתה ממשיך את הנסיעה שלך עם האנשים שלך. הוא אמר – אני אף פעם לא נכנס לכפר הזה. אמרתי לו – תיכנס בשבילי ואני

אשלם לך באופן מיוחד. אני אפילו מוכן להזמין את האנשים האלה לשתייה, לשבת על קפה, עד שאני עושה את העניינים האלה וחוזר. אם אני לא חוזר אתם ממשיכים הלאה. בסדר. הוא לא אמר לנוסעים שהוא ... כשהגענו ... חשדו, שאלו אותו - מה אתה עושה? אמר - לעשרה רגעים אנחנו צריכים להיות פה באיזה מקום, יש לו ... מכיר, הוא צריך לראות אותנו. אתם מוזמנים לשתייה, אנחנו נצטרך לסדר משהו במכונית, תנוחו קצת פה. הגענו לכפר, אני ירדתי והתרחקתי שיעבור הזמן שהם יסעו ואני אמשך מה שאני צריך לעשות. אחרי רבע שעה, עשרים רגע, כשידעתי שכבר נסעו, חזרתי בחזרה כאילו אני ... שאלתי את בעל החנות שם ליד - מה עם המונית? היתה מונית שהיתה צריכה לחכות לי. הוא אמר לי - הם נסעו לפני עשרה רגעים. אמרתי לו - מה זה, אני שילמתי לו כסף הבטיח שיחכה לי, הייתי צריך לפגוש מישהו פה, מה לעשות? אמרתי אין ברירה, אבל אני ידעתי שבשעה עשר בלילה יש קו רכבת שעובר בכפר הזה ומגיע לחלב, ואני מגיע לחומס.

ש: כן.

ת: אמרתי שיש לי בעיה שאני צריך משעה שבע עד עשר להסתדר שם, להיות. באותו הזמן הזה אני אסתובב במקום כדי לראות. לפני שאני אסתובב, אם מישהו יתפוס אותי או משהו, שאלתי איפה יש פה תחנת משטרה. אמר לי - פה, לא רחוק. הלכתי לשם ונתתי איזה שם שהוא ואמרתי - האדם הזה, ... מישהו שמכיר אותו מהעיר דמשק, מכיר אותו טוב מאוד, אמר שאח שלו עובד בעבודות האלו ... ארנקים, והוא אמר שהוא מוכר אותם בזול מאוד. עשיתי את החשבון שאני יכול לקנות ממנו 30 אחוז יותר בזול מאשר אני קונה בחנויות. אני יכול למכור יותר בזול ולהרוויח יותר. הוא רצה איזה מאה לירות כדי לתת לאחיו כדי שיתחיל לעבוד. עברו שבוע שבועיים והוא לא הופיע. באתי לכאן ואני מבקש שתיתנו לי את השם של אחיו, תגידו לי איפה הוא גר. אמרו לי - לא מוכר לנו שם כזה. אני שמחתי שאמרו שלא מוכר להם השם הזה. אמרתי - איך יכול להיות? אולי יש איזה שוטר אחר שיודע, מכיר? קחו אותי למוכתר, בטח המוכתר יודע, כדי לאמת שזה מה ש... שוטר אחד אמר - תראה אני נולדתי בכפר הזה ואני מכיר כל פינה. אני לא מכיר שם כזה, אני לא מכיר אדם שעושה עבודות כאלה. מישהו עבד עליך, רימה אותך ולקח את הכסף. טוב, בסדר. אמרתי - אין ברירה, אני מוכרח לחכות פה עד שעה עשר לרכבת. הלכתי בחזרה, התחלתי להסתובב שם. עכשיו יש לי גב, יש לי אליבי, כיסוי. אני דיברתי עם המשטרה. ביקשתי אפילו לחפש שם של מישהו ... מי שאני נתקל בו, אני אומר לו את מה שאני עושה. הלכתי עד שהגעתי לכיוון המחסן הזה איפה שראיתי. לתדהמתי ראיתי מחסן פתוח, לא סגור. במשמר היה רק גפיר אחד שהיה שומר עליו. הכל פתוח

ש: מה היה גודל המחסן?

ת: גודל נגיד של שמונים מטר על מאה, מאה עשרים.

ש: מחסן פתוח או מחסן סגור?

ת: פתוח. הכל חביות חביות של דלק ... אמרתי אולי יתנו לנו הוראות לפוצץ אותו בקלי קלות ... אין משמר, אין משהו. הלכתי. קרוב למחסן הזה ישנו מסגד. הלכתי בכיוון לשם כאילו אני רוצה להגיע לשם. ספרתי עם הרגליים את המרחק במטרים מהמקום הזה. לא התקרבתי למחסן אלא קצת רחוק, כדי לדעת איזה מרחק בדיוק. הלכתי אחר כך לכיוון מערב, לחוף, עד שהגעתי. לקחתי את המידות, את הכל

ש: זה היה חוף הים?

ת: היה חוף ים. הכפר הזה מגיע לחוף ים. אמרתי שאני כבר עכשיו יודע את המקום. לא רשמתי שום דבר. הלכתי בחזרה לאותה חנות כמו פה שנותנת משקאות. קניתי משהו לאכול, ישבתי שם. מי שבא, סיפרתי לו את הסיפור שלי וחיכיתי עד תשע, תשע וחצי. הלכתי לתחנת הרכבת. בתחנת הרכבת עליתי לרכבת ירדתי בחומס. באותו לילה לקחתי מונית לדמשק בחזרה.

ש: ככה השלמת את המשימה.

ת: ככה השלמתי את המשימה

ש: דרך אגב, פוצצו את המחסן?

ת: ככה. אחרי יום נתתי את הפרטים ליעקב סעד, שהיה צריך להעביר אותם לדמשק. אחרי כמה ימים היתה הפלישה. לא לקח הרבה זמן ודמשק נכבשה. האזור הזה נכבש בלי לפוצץ אותו. ממש השתמשו

במחסן הזה. זה היה מבצע

ש: זה היה דלק מטוסים?

ת: כן. דלק מיוחד בשביל מטוסים.

ש: המחסן הזה, החביות היו חביות גרמניות?

ת: לא יודע. חביות של דלק מיוחד בשביל מטוסים.

ש: יפה. והענין שני?

ת: בחודש אוגוסט 1945 אני ירדתי לדמשק. דיברתי עם יגאל אלון שאני רוצה להתחתן לפני שאחזור כי חשבנו שאנחנו חוזרים ארצה. ירדתי. היה לי ... אחת, שתיים, שלוש ... קבענו עם אחת שהיא אשתי עכשיו, עשינו את האירוסים. הייתי שבוע ימים. אמרתי שאני חוזר ארצה לבשר להורים שלי ולהביא לה קצת מתנות.

ש: אחרי שהתארסתם?

ת: כן. באתי ארצה, הודעתי להורים, הייתי כמה ימים בחופשה וחזרתי בחזרה. היה נהוג, כל חמשת החברים, מי שהיה בא ארצה היה בא למזכיר של דוד הכהן שהיה המקשר בין הצבא ובין ההגנה, בחיפה. המזכיר שלו, כל מי שהיה עובר איתנו היה צריך לבוא אליו, לקבל ידיעות, להעביר ידיעות לפני שהוא בא ולפני שהוא נוסע. זה היה הסדר. אני כרגיל באתי לשם.

ש: מי היה המזכיר שלו דרך אגב?

ת: לא זוכר את שמו. באתי לשם להגיד לו שאני נוסע לדמשק. זה היה כבר אחרי הפלישה, אחרי הכיבוש של דמשק ... בדיוק היה שם יוסף קוסטיקה

ש: רגע, זה היה מיד אחרי הכיבוש?

ת: כן, אחרי הכיבוש

ש: זאת אומרת ב-42'?

ת: לא.

ש: אחרי כמה שנים אתה מתכוון?

ת: לא, באותה שנה של הכיבוש.

ש: 1941?

ת: בקיץ.

ש: כן. 1941.

ת: הכיבוש היה

ש: ביוני '41.

ת: כן, אחרי זה. באוגוסט. זה היה אחרי זה. אז היה יוסף קוסטיקה וגם המזכיר אמר לי את שמו. יש פה איזה מזוודה של נשק במיוחד בשביל דמשק.

ש: להגנת הרובע?

ת: להגנת הרובע. צריך להעביר אותה לשם. אמרתי לו – בסדר, אין בעיה, אבל אם אני לא הייתי בא מה הייתם עושים? אמר – לא חשוב. היתה תכנית אחרת. אבל אם אתה בא הכי טוב להעביר אותה דרכך. היה ויכוח בינינו ובין המפקדה עם האנגלים. האנגלים רצו, הם עבדו עם ארמנים, צ'רקסים מההגנה. כשנכבשה דמשק הם רצו שאנחנו נתחבר איתם ונהיה ביחד. יעקב סעד ויצחק יופה שהיו בדמשק התנגדו. אמרו – אנחנו לא מתחברים לא עם צ'רקסים, לא עם ארמנים, לא עם מקומיים. אנחנו לבד. מה שתטילו עלינו אנחנו נעשה. אנחנו לא נעשה שום פעולה, אם יקרה משהו אחר כך בחזרה, הם ילכו כל אחד לבית שלו, ואנחנו?

ש: כן.

ת: העיקר, אני הייתי בדעה הזו, יעקב סעד ויצחק יופה היו בדעה הזו. יוסף קוסטיקה ושלם מואס היו בדעה שאנחנו נשתף פעולה עם המקומיים האלה. עם צ'רקסים או עם ארמנים, לא חשוב, עם אלה שעובדים איתם האנגלים.

ש: כל מי שהאנגלים עובדים איתו?

ת: נכון. היות ואני, כשבאתי למזכיר להגיד לו, יוסף קוסטיקה היה, או שרצה לבחון אותי או שרצה משהו, אז הוא אמר לו – אם הם רוצים לעבוד לבד, שיעביר את המזוודה איתו לדמשק ונראה אותו. אני לא פחדתי. למה? מכיוון שאנחנו קיבלנו באותו רגע שנכנסו האנגלים, יגאל אלון אמר לנו – על כל מקרה, אם יקרה משהו, תיתפסו או איזה דבר, יש לנו את שם הקצין שאנחנו עובדים איתו, האמונד, תגידו שאתם עובדים עם האנגלים שיקשרו איתכם עם הקונסול האנגלי. ככה לא היה לי פחד, שום דבר. אפילו שאני אתפס אני אקבל מכות אבל אני אבקש את ... העיקר, לקחתי את המזוודה. איך אני אעבור את הגבול? הוא אמר – אנחנו נעביר אותך את הגבול. אתה עובר עם טנדר, עם חיילים, ילבישו אותך בגדים של חיילים. אתה עובר, שבעה שמונה קילומטר לפני ביירות מורידים אותך, אתה חוזר לבגדים האזרחיים ואת המזוודה אתה מעביר לדמשק.

ש: אתה בטוח שבמזוודה הזו היה נשק?

ת: בטח. אני ראיתי.

ש: אה, ראית את הנשק? חשבתי אולי זו מזוודת קשר ולא רצו להגיד לך.

ת: לא. היו רימונים, היו חמרי חבלה, היו כמה אקדחים והיו כדורים. זו היתה ממש

ש: אוקיי.

ת: מצד אחד רצו לראות אם אנחנו יכולים באמת להעביר את זה. מצד שני רצו להעביר ... העיקר, אמר לי לבוא בעוד שעה וחצי. לך לאכול, תנוח, בעוד שעה שעה וחצי תבוא, הם יקחו אותך. באתי בדיוק בשעה ארבע או חמש. נכנסתי לטנדר, החלפתי את הבגדים, נתנו לי כובע עם סמל כמו כל החיילים האנגלים שנמצאים שם. עברנו את הגבול. ... את הנייר שלו, עברנו. שמונה קילומטר לפני שהגענו לביירות הורידו אותי ליד הכביש. אני לבשתי אזרחי בחזרה, לקחתי את המזוודה הזו עם מזוודה קטנה שהיתה שלי אישית והלכתי. חיכיתי. מכונית לא רציתי לקחת מכיוון שהנהג ייקח אותה [את המזוודה] להכניס אותה, זה כבד. רציתי לקחת עגלון עם סוסים, שם אני לבד. מביירות הלאה, ביציאה מביירות, באו עגלות. לנסיעה לביירות אף עגלה לא באה. חיכיתי חצי שעה, שלושת רבעי שעה. עוד מעט כבר השמש שוקעת, מה יהיה? ראיתי עגלון אחד שבא מביירות וחוזר לכפר שלו. קראתי לו. אמר לי – מה יש? אמרתי לו – אני רוצה שתיקח אותי לביירות. אמר – אני גמרתי את העבודה, אני לא נוסע לביירות. אמרתי – אני משלם לך הלוך וחזור ... אחד, שתי נסיעות ... הוא ראה שאני משלם לו פעמיים הלוך וחזור, הסתובב, עליתי, שמתי את המזוודה. [שאל] – לאיפה אתה רוצה? – לבאב אדריס בביירות. יש שם בית מלון. אמרתי אני קודם כל בלילה אהיה שם אחר כך אני אלך לבית שלי. אבוא לבית כאילו אני בא מדמשק. ישנתי אותו ערב. למחרת בבוקר, הסבלים בביירות היה להם סל על הכתף. באתי לסבל אחד שהיה במקרה לא מבוגר, צעיר. לא כל כך צעיר ... אמרתי לו ... בביירות למטה, קח לי את זה. בסדר. שמתי את זה, היה כבד. אמר לי שזה כבד והסל הולך להיקרע. אמרתי לו בסדר. אנחנו מתקרבים, מתקרבים. ראיתי שהוא לא יכול להחזיק מעמד. לפני שהגיע לבית שלי איפה שגרתי, ראיתי מלון, אמרתי לו שיעביר אותי למלון. מלון של קומה אחת או שתיים. נתתי לו כסף ונכנסתי. [שאלו] – מאיפה אתה בא? – אני בא מדמשק, אני רוצה רק ליום אחד להיות. בסדר. באתי לשם, נכנסתי לחדר, שמתי את הדברים. אחר כך כל פעם הייתי לוקח את המזוודה הקטנה שלי, מעביר כמה דברים לבית שלי. העברתי אותם, חלק באותו ערב, חלק למחרת בבוקר, עד שהעברתי את הכל.

ש: כן.

ת: עכשיו הבעיה היא שצריך להעביר אותם לדמשק. זה כבד. התחלתי לחשוב מה להגיד. באתי לסדרן של תחנת המוניות ... דמשק אמרתי לו - תראה, יש לי מזוודה של מחטים מחוץ לארץ. זה לא עבר מכס, זה מהברחות. אני אשלם לך שתעביר את זה עם נהג שהשוטרים לא בודקים אותו. יש נהגים [השוטרים] מכירים אותם, הוא [הנהג] עושה לו ככה [עם היד] ומעבירים אותו. אני אשלם לך כמה שאתה צריך. אני אשלם לך גם כן בשבילך. בסדר. נתתי לו מה שהוא צריך. [שאל] – אתה נוסע איתה? אמרתי לו – לא, שתהיה בתחנה שם, לשם יבוא חבר שלי שקנה אותם ויקח אותם. לא רציתי לנסוע איתה במקרה שיהיה משהו. העיקר, נתתי את המזוודה. באותו רגע שראיתי שהמזוודה נסעה, הלכתי לתחנת מוניות אחרת ונסעתי לדמשק. כשהגעתי לשם המזוודה כבר היתה שם. הוא נתן לי את הסיסמה, נתתי לו את הסיסמה, נתן לי אותה. נתתי לו את הכסף, לקחתי את המזוודה, לקחתי עגלה, הכנסתי אותה לתוך העגלה והלכתי לרובע היהודים. הגעתי עד למקום שם. היה באמת כבר כמעט ערב שם. נכנסתי. היה לי בית של הדוד שלי שהיה גר שם והיתה לי דודה, אחות של אמא. אמרתי שאני אהיה אצל אחד מהם. קניתי בונבוניירה מתנה לדודה, הלכתי ובאתי לשם.

ש: כן.

ת: למחרת בבוקר באתי ליעקב סעד וסיפרתי לו ששלחו את זה. [שאל] – בשביל מה שלחו? מה אני צריך נשק? חסר לי נשק? הלא אני קונה להם נשק ומעביר לארץ, בשביל מה צריך פה עוד? סיפרתי לו כך וכך הענין, יוסף קוסטיקה היה שם או משהו. אז הוא אמר שכנראה הם רצו לבדוק אותנו, לראות שאנחנו לא רוצים לעבוד עם צ'רקסים ולא עם זה. כנראה רצו לבדוק אותנו. [שאלתי] מה לעשות עם זה. אמר לי לזרוק אותם. אמרתי - איפה אני אזרוק אותם? אם אתם לא תיקחו אותם אין לי מה לעשות איתם. דיברתי עם יצחק יופה, והוא אמר – באמת מה הוא יעשה איתם? אחר כך הוא אמר – תמצא לך מקום ותזרוק אותם. אמרתי מה אני אעשה איתם? באותו בית איפה שגר יצחק יופה אצל הדוד שלו, שם ידעתי שיש באר שלא שואבים ממנה מים ולא משתמשים בה כי כבר יש עכשיו דרך ברזים ... אמרתי שאני אזרוק אותם. ... כמה פצצות, שמתי אותן במזוודה קטנה, באתי לשם לכניסה לבית, אני מסתכל שאין שכנים אין אף אחד, זרקתי אותן לבאר. באתי ליעקב וסיפרתי לו את זה. אמרתי לו – את היתר, אקדחים וכדורים, או שתיקח או שאני אזרוק אותם אותו הדבר. אני לא אוכל אותם ולא אסכן את עצמי. אמר – אני לא צריך, תעשה מה שאתה רוצה. בסוף יצחק, כששמע שזרקתי אותם לבאר שם, אמר לו – תיקח אותם. לקח אותם. אלה שני המקרים שעברתי אותם בשלום.

ש: כן.

ת: כשהמזל משחק אז הכל הולך. הרפתקאה ראשונה, בזמן שקיבלתי את ההוראה, כמו שהקלטת אותי, ללכת להוציא תעודה של ערבי, קבעתי עם המוכתאר באותו יום. היה בית קפה ברחוב של הבית שלו. הוא אמר לי – אנחנו ניפגש שם, נלך למשרד הרישום, נוציא שם תעודה. אני נכנס מוקדם יותר, אכניס אותך יחד איתי מוקדם יותר. תבוא, יש שם בית קפה, לא רחוק מהבית שלי, גם לא רחוק מהרובע היהודי. תבוא לשם, נשתה כוס קפה, נעשן נרגילה, ... הזמן נלך לשם.

ש: כן.

ת: אני באתי בזמן שקבעתי איתו. הזמין לי נרגילה וקפה וישבנו לדבר. אני יושב ומדבר איתו, אני רואה שלקפה נכנס יהודי מהרובע היהודי שהיינו שכנים. מכיר את ההורים שלי, מכיר אותי טוב מאוד. הוא עובד אלטע-זאכן. לפני שהוא יוצא לעבודה כנראה בא לשותות. המזל שיחק לי שהוא נכנס ישר לתא של בעל הקפה לתת לו את הטבק ולבקש ממנו לעשות את הנרגילה, בלי לחשוף, בלי שום דבר. מה לעשות כדי לצאת משם? אמרתי לו – אדוני המוכתאר, שכחתי את התמונות בבית. אני אלך להביא אותן. יש זמן? אמר לי - יש זמן. עוד חצי שעה אתה תהיה ליד משרד הרישום. אל תאחר לשם, כי אחר כך יהיה מאוחר, יהיו הרבה, יהיה קשה. אמרתי לו - בסדר גמור, אל תדאג. אני יצאתי עוד לפני שהיהודי הזה יצא מהתא של בעל הקפה. יצאתי משם, באותו זמן שקבעתי עם המוכתאר הגעתי לשם, נכנסתי יחד איתו, הוצאנו את התעודה כמו ...

ש: כן.

ת: הרפתקאה שניה שהיתה לי, באפריל או מאי '41 שכרנו את החנות בחומס כמו שאמרתי לך ואני עברתי לשם. היה צריך לבוא איתי שותף ולא בא והייתי לבד שם בחנות. הסתדרתי ברוך השם. באותה תקופה עבדו הרבה ישראלים בסולל בונה בכבישים. גם בחומס, גם בחלב, גם בדמשק, ... היתה קבוצה

לא קטנה בחומס של עובדי סולל בונה. בין עובדי סולל בונה היו חלק שהיו שכנים שלי בבית בשיכון שגרתי בו בחולון, שעליתי איתם ביחד לשכונה, לשיכון.

ש: דמשקאים?

ת: לא דמשקאים. אשכנזים. עובדי סולל בונה. אני מכיר אותם והם מכירים אותי. הם היו אצלנו בבית. הייתי רווק, אמא היתה מקבלת אותם כאורחים. מכיר את המשפחה שלהם, הם מכירים אותי. בדיוק בשעה שלוש, שלוש וחצי אחר הצהריים, הם מסתובבים, כנראה רצו לחפש משהו, ונכנסו לחנות שלי. אני היה לי מזל, היתה אשה אחת עם הבת שלה שהייתי מוכר לה דברים ... . אני שומע אחד אומר לשני בעברית – אתה רואה את זה? זה טיפת מים שכן שלנו שלמה צאלח. הוא אומר לו – מה אתה נורמלי? מה שלמה צאלח עושה פה? זה חומס. אתה יודע מה זה פה? אומר לו – ואללה אני נשבע לך. הם מדברים ביניהם ואני עושה את עצמי כאילו שום דבר, המשכתי עם הנשים לתת להן מה שהן צריכות, את הכל, הוצאתי מפה, הוצאתי משם, נתתי להן. גמרתי, נתתי לה איזה ... לבת שלה, אמרתי לה שהערב המשפחה שלה תהנה מהריח, תביאו חברות שלכן, קרובים שלכן, תביאו אותם, יהיה לכן ... . אחרי שהם יצאו מהחנות ולפני שנכנס מישור, לפני שהתקרבו אלי, ניגשתי אליהם ואמרתי להם – תשמעו, ... תסתלקו מפה תיכף ומיד. אני נמצא פה בתפקיד מטעם ההגנה. אני בערב בשעה תשע אהיה אצלכם במחנה ואני אדבר איתכם. הם הלכו. נשמתי לרווחה. בערב לפני שהלכתי כתבתי מכתב לאשתי שהיתה כבר בארץ. היה לה פספורט והיא נסעה. היתה בהריון. כתבתי מכתב, נתתי להם את זה ואמרתי להם - תגידו שאתם ראיתם אותי בדמשק. במקרה הלכתם לבקר את הרובע היהודי וראיתם אותי בדמשק ... אתם שכנים שלי נתתי לכם את המכתב, דרישת שלום להורים שלי ולאשתי. לא לספר שום דבר, לא לחברים שלכם ... אם מישור מגלה משהו, דמו בראשו. אתם חברי ההגנה ואתם יודעים את האחריות.

ש: וככה זה נגמר.

ת: ככה זה נגמר. שתי ההפתעות האלו היו הפתעות נעימות מאוד.

ש: אני מאוד מודה לך, תודה רבה לך.